

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 44/09-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. februára 2009 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. Ľ. B., B. B., zastúpeného advokátkou JUDr. E. K., B. B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžo 78/2007 z 19. decembra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. Ľ. B. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. apríla 2008 doručená sťažnosť JUDr. Ľ. B., B. B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. E. K., B. B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 ústavy

uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Sžo 78/2007 z 19. decembra 2007 (ďalej len „uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol 19. januára 1999 vymenovaný do funkcie predsedu Krajského súdu v Banskej Bystrici od 21. januára 1999 a jeho funkčné obdobie malo trvať do 1. apríla 2007.

Sťažovateľovi bol 4. októbra 2006 doručený list ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“) č. 15248/2006-41/2 z 3. októbra 2006 (ďalej len „rozhodnutie ministra spravodlivosti“), ktorým ho odvolal z funkcie predsedu súdu „z dôvodu nesplnenia si povinností predsedu súdu ustanovené zákonom“. Tento list nebol nijako odôvodnený a „okrem hlavičky odosielateľa, podpisu, pečiatky, a adresy adresáta neobsahuje žiadne iné informácie“.

Podľa sťažovateľa „...týmto rozhodnutím minister spravodlivosti Slovenskej republiky zasiahol do jeho práv. Vo veci rozhodoval v prvom stupni minister a je zrejmé, že neexistuje správny orgán najbližšieho vyššieho stupňa nadriadený ministrovi (t. j. správne orgánu, ktorý rozhodnutie vydal), ako ani orgán, ktorý by rozhodol o odvolaní. Rovnako nie je možné vo veci podať rozklad...“

Sťažovateľ podal v zákonnej lehote žalobu o preskúmanie zákonnosti uvedeného rozhodnutia v zmysle § 244 a nasl. O. s. p. O žalobe rozhodol Krajský súd v Bratislave uznesením sp. zn. 1 S 453/2006 zo dňa 30. marca 2007 tak, že konanie vo veci zastavil. V odôvodnení uznesenia krajský súd uviedol, že v predmetnej veci nezistil zásah do subjektívnych práv žalobcu a žalobou napadnuté rozhodnutie nepodlieha súdному prieskumu...

Uznesenie krajského súdu napadol sťažovateľ včas podaným odvolaním. O odvolaní rozhodoval Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý uznesením sp. zn. 2 Sžo 78/2007 zo dňa 19. decembra 2007 potvrdil uznesenie prvostupňového súdu. Vo svojom odôvodnení uviedol, že na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel odvolací súd k záveru, že rozhodnutie žalovaného treba považovať za individuálny správny akt týkajúci sa práv žalobcu. Hlavným dôvodom, pre ktorý odvolací súd potvrdil uznesenie prvostupňového súdu o zastavení

konania, bola podľa odvolacieho súdu skutočnosť, že žalobca nepodal proti rozhodnutiu žalovaného rozklad, a teda žalobou napádal neprávoplatné rozhodnutie žalovaného. Odvolací súd uzavrel, že z tohto dôvodu nebola daná právomoc súdu na konanie podľa piatej časti O. s. p. Citované uznesenie Najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené cestou jeho právnej zástupkyne dňa 29. februára 2008.“.

Podľa sťažovateľa je funkcia predsedu súdu verejnou funkciou. Rozhodnutie o odvolaní z funkcie predsedu súdu považuje sťažovateľ za „*autoritatívne rozhodnutie, ktoré vydáva minister ako orgán výkonnej moci v oblasti verejnej správy*“. Rozhodnutie ministra spravodlivosti v jeho prípade nemalo formálne ani materiálne zákonné náležitosti, pretože neobsahovalo odôvodnenie (rozhodnutie ministra spravodlivosti malo podľa sťažovateľa obsahovať dôvod jeho odvolania, resp. konkrétne vymedzenú povinnosť, ktorú predseda súdu nespĺnil) a ani poučenie o opravnom prostriedku. Keďže takéto rozhodnutie „*má vplyv na existujúce subjektívne práva a povinnosti dotknutej osoby a zákon výslovne nevyklučuje súdne preskúmanie tohto rozhodnutia, musí podliehať súdnemu preskúmaniu v rámci konania podľa piatej časti O. s. p.*“. Podanou žalobou sa sťažovateľ teda domáhal „*zachovania svojich verejných subjektívnych práv v procese odvolávania z funkcie a zachovania zákonnosti rozhodovania správneho orgánu*“.

Rozhodnutie ministra spravodlivosti o odvolaní predsedu súdu sa podľa sťažovateľa stáva „*právoplatným v deň jeho doručenia predsedovi súdu z dôvodu neexistencie ministrovi nadriadenej inštalácie, ktorá by mala právomoc preskúmať jeho rozhodnutia*“.

V predmetnej veci jediným efektívnym prostriedkom nápravy, ktorý mohol sťažovateľ využiť bolo podanie žaloby podľa § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) o preskúmanie rozhodnutia ministra spravodlivosti o odvolaní z funkcie predsedu súdu. Pred podaním uvedenej žaloby nebolo možné uvažovať o použití rozkladu, pretože rozklad je opravným prostriedkom proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy [§ 61 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok)], nie však proti rozhodnutiu vedúceho ústredného orgánu štátnej správy. Minister spravodlivosti prislúcha podľa sťažovateľa len

rozhodovanie o prípadnom rozklade v zmysle § 61 ods. 2 správneho poriadku, a ak by rozhodoval aj o rozklade proti svojmu rozhodnutiu o odvolaní z funkcie predsedu súdu, bolo by to „v rozpore so zásadami správneho konania, ak by minister rozhodoval vo veci v oboch stupňoch, a teda ak by v rozkladovom konaní preskúmal svoje vlastné rozhodnutie. Naviac by mohli vzniknúť reálne pochybnosti o jeho nezaujatosti. Také rozhodnutie by nemohlo byť presvedčivé, a teda by nevyhovovalo základným požiadavkám správneho konania.“.

V dôsledku nejasnej právnej úpravy, neustálenej súdnej praxe a najmä z obavy o prípadné zmeškanie lehoty zaslal písomne ministrovi spravodlivosti 27. novembra 2006 aj podanie označené ako rozklad, v ktorom žiadal, aby „orgán príslušný na rozhodovanie, zrušil napadnuté rozhodnutie ministra o jeho odvolaní z funkcie predsedu súdu“. Minister spravodlivosti o tomto podaní dosiaľ nerozhodol.

Rozhodnutie o odvolaní predsedu súdu je podľa sťažovateľa „nepochybne rozhodnutím, ktoré je spôsobilé zasiahnuť do práv dotknutého predsedu súdu, keďže ide o rozhodnutie, ktorým minister odníma právomoci súvisiace s výkonom funkcie predsedu súdu. Predmetným rozhodnutím minister zasiahol do práv sťažovateľa vyplývajúcich zo zákona č. 757/2004 Z. z., predovšetkým právo na nerušený výkon funkcie predsedu krajského súdu až do uplynutia funkčného obdobia za predpokladu, že nenastane niektorý z taxatívne stanovených dôvodov pre zánik funkcie predsedu súdu (§ 38 zák. č. 757/2004 Z. z.), právo nebyť odvolaný z funkcie predsedu krajského súdu, pokiaľ nenastanú skutočnosti predvídateľné zákonom pre odvolanie z tejto funkcie (§ 38 ods. 5 zák. č. 757/2004 Z. z.), ako aj do práva na funkčný príplatok za riadiacu činnosť vo funkcii predsedu súdu. Minister zasiahol tiež do práv sťažovateľa vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, keďže namietaným rozhodnutím zasiahol do jeho práv na spravodlivý proces, ktoré zahŕňa okrem iného jej legitímne očakávanie a právnu istotu, že príslušný orgán bude postupovať v súlade so zákonom. Ako už bolo vyššie uvedené, Občiansky súdny poriadok (predovšetkým v zmysle § 248) ani žiadny iný zákon pritom nevylučuje takéto rozhodnutie zo súdneho preskúmania.“.

Podľa sťažovateľa „boli splnené všetky podmienky na súdne preskúmanie namietaného rozhodnutia všeobecným súdom v rámci systému správneho súdnictva. Minister spravodlivosti je orgánom verejnej správy a namietaným rozhodnutím zasiahol do subjektívnych práv verejnej povahy sťažovateľa, Vzhľadom k tomu, že dotknuté subjektívne práva spadajú medzi základné práva a slobody, ich súdne preskúmanie nebolo možné vylúčiť. Rovnako tak nebolo možné zastaviť konanie o prejednaní žaloby sťažovateľa z dôvodu nesplnenia podmienok podľa § 247 ods. 2 O. s. p. nakoľko žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného je svojou povahou rozhodnutím, voči ktorému zákon nepripúšťa žiadne riadne opravné prostriedky, a je preto právoplatné a vykonateľné okamihom jeho doručenia konkrétnemu adresátovi (predsedovi súdu).“.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. Sžo 78/2007 z 19. decembra 2007 potvrdil uznesenie Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 S 453/2006 z 30. marca 2007 o zastavení konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia ministra spravodlivosti o odvolaní sťažovateľa z funkcie predsedu súdu (ďalej len „uznesenie krajského súdu“). Vo svojom rozhodnutí pripustil, že predmetné rozhodnutie ministra spravodlivosti sa týka práv sťažovateľa a že jeho povaha pripúšťa jeho súdny prieskum v rámci správneho súdnictva, napriek tomu však napadnuté uznesenie krajského súdu potvrdil, a to preto, že sťažovateľ nepodal proti rozhodnutiu ministra spravodlivosti riadny opravný prostriedok, t. j. napadnuté rozhodnutie ministra spravodlivosti nenadobudlo právoplatnosť, čo vytvára prekážku, aby v danej veci konal a rozhodol súd.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ vo svojej sťažnosti dospel k záveru, že rozhodnutie najvyššieho súdu z 19. decembra 2007 „je prejavom arbitrárnosti a svojvoľnosti a predstavuje nenapraviteľný a bezprecedentný zásah do práva sťažovateľa na prístup k spravodlivosti“.

Podľa sťažovateľa súdy zúčastnené na rozhodovaní v jeho veci „sa nedokázali riadne a spoľahlivo vysporiadať s argumentami sťažovateľa, ktorý poukazoval na skutočnosť, že z funkcie predsedu súdu bol ministrom spravodlivosti odvolaný nezákonným spôsobom. Úlohou všeobecných súdov bolo poskytnúť sťažovateľovi ochranu pred

dôsledkami nezákonného rozhodnutia a postupu ministra spravodlivosti. Už v procese odvolávania sťažovateľa z funkcie predsedu súdu došlo k flagrantlymu zásahu do jeho práva na spravodlivý proces, t. j. in concreto práva byť zo svojej funkcie odvolaný zákonným spôsobom. Skutočnosť, že súd prvého stupňa konanie vo veci zastavil a súd druhého stupňa jeho rozhodnutie potvrdil, a to všetko napriek tomu, že pre tento ich postup nemajú zákonné splnomocnenie resp. zákon v danom prípade zastavenie konania nepripúšťa, je dôkazom a prejavom svojvoľného a arbitrárneho postupu súdov oboch inšancií. Tým, že sťažovateľovu žalobu neprejednali súdy v merite veci, ale rozhodli nezákonne o procesnom zastavení konania bez zákonného podkladu na taký postup, a bez náležitého vysporiadania sa s jeho argumentami, odopreli sťažovateľovi realizáciu a uplatnenie jeho práva na spravodlivý proces, inými slovami odopreli mu spravodlivosť“.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vo veci rozhodol týmto nálezom:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 2 Sžo 78/2007 zo dňa 19. 12. 2007 porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžo 78/2007 zo dňa 19. 12. 2007 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia na účet jeho právnej zástupkyne do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia ústavný súd môže odmietnuť aj sťažnosť, ktorá je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 221/05).

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžo 78/2007 z 19. decembra 2007.

Z argumentácie sťažovateľa uvedenej v sťažnosti vyplýva, že k namietanému porušeniu označených práv malo dôjsť tým, že najvyšší súd mu svojím rozhodnutím znemožnil prístup k súdu, resp. ku konaniu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia ministra spravodlivosti o odvolaní sťažovateľa z funkcie predsedu súdu, čím taktiež neprimerane zasiahol do princípu právnej istoty. Uznesenie najvyššieho súdu z 19. decembra 2007 je podľa sťažovateľa arbitrárne a postráda akékoľvek odôvodnenie, takže je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, a ako také nepresvedčivé.

II.A K namietanému porušeniu základného práva domáhať sa ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Článok 46 ods. 2 ústavy je vo svojej podstate lex specialis k čl. 46 ods. 1 na prístup súdu vo veci, o ktorej rozhodol orgán verejnej správy.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Rozhodnutím ministra spravodlivosti, ktoré bolo doručené 4. októbra 2006, bol sťažovateľ odvolaný z funkcie predsedu Krajského súdu v Banskej Bystrici.

Sťažovateľ sa žalobou podanou krajskému súdu domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia ministra spravodlivosti.

Krajský súd uznesením konanie vo veci zastavil z dôvodov, že rozhodnutím ministra spravodlivosti nebolo zasiahnuté do práv sťažovateľa a rozhodnutie nepodlieha súdnemu prieskumu. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom najvyšší súd rozhodol uznesením sp. zn. 2 Sžo 78/2007 z 19. decembra 2007 tak, že uznesenie krajského súdu potvrdil.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia okrem iného uvádza:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s predchádzajúcim konaním, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 3 veta prvá O. s. p. a § 246c veta prvá v spojení s § 214 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nemožno priznať úspech.

Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu, ktorým je Slovenská republika (čl. 1 Ústavy SR). Správnym, súdnictvom sa zabezpečuje realizácia ústavného princípu domáhať sa súdnej ochrany práv fyzických a právnických osôb na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku sú predmetom správneho súdnictva právoplatné rozhodnutia správnych orgánov, ktorými sa zasiahlo do subjektívnych práv fyzických alebo právnických osôb. Správny súd preskúmava aj zákonnosť rozhodnutia, proti ktorému zákon nepripúšťa odvolanie. Pokiaľ ide o konanie a rozhodovanie o žalobách je správne súdnictvo založené na princípe generálnej klauzuly v zmysle čl. 36 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorej súdy v zásade môžu a musia preskúmavať všetky rozhodnutia orgánov verejnej správy. Rozsah právomoci súdov pri preskúvaní správnych rozhodnutí je obmedzený negatívnou enumeráciou rozhodnutí, ktoré správne súdy preskúmajú. Ide o rozhodnutia, ktoré sú stanovené ustanovením § 248 O. s. p...

Predpokladom postupu súdu podľa druhej hlavy piatej časti O. s. p. (rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov) je, aby pri rozhodnutí správneho orgánu vydaného v správnom konaní išlo o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť (§ 247 ods. 2 O. s. p.)...

Odvolací súd posudzoval charakter aktu podľa § 38 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. a procesného postupu pri vydávaní tohto aktu.

Na základe novely zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) - zákon č. 527/2003 Z. z. došlo k rozšíreniu rozsahu pôsobnosti správneho poriadku.

Podľa § 1 ods. 1 správneho poriadku sa tento zákon vzťahuje na konanie, v ktorom

v oblasti verejnej správy správne orgány rozhodujú o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Rozsah pôsobnosti správneho poriadku bol citovanou novelou vymedzený nielen pozitívne, ale aj negatívne.

Správny poriadok je treba použiť na konanie v súvislosti s rozhodovacou činnosťou správneho orgánu v prípade, že:

- ide o konanie, v ktorom v oblasti verejnej správy správne orgány rozhodujú o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických alebo právnických osôb (tzv. pozitívne vymedzenie rozsahu pôsobnosti),

- osobitný zákon výslovne aplikáciu správneho poriadku nevyklučuje (tzv. negatívne vymedzenie rozsahu pôsobnosti).

Konanie správneho orgánu predstavuje stanovený postup, ktorý správny orgán musí dodržiavať pri rozhodovaní. Výsledkom rozhodovania ako prejavu výkonu verejnej moci správneho orgánu je vydanie rozhodnutia, ktoré sa vzťahuje na právne postavenie fyzických a právnických osôb.

Správny poriadok je procesnoprávny predpis, ktorý má všeobecný charakter. Vyššie citovaná novela správneho poriadku výslovne zakotvila tzv. subsidiárny charakter správneho poriadku vo vzťahu k osobitným zákonom upravujúcim rozhodovanie správnych orgánov. To znamená, že ak osobitný zákon úplne nevyklučil uplatňovanie správneho poriadku, správny orgán pri rozhodovaní podľa tohto osobitného zákona použije zákon č. 71/1967 Zb. v plnom rozsahu.

Keďže citovaná novela správneho poriadku vypustila ustanovenie § 2, ktorý upravoval prípady, v ktorých bolo použitie správneho poriadku vylúčené (podľa ods. 2 písm. a/ sa ustanovenia tohto zákona nevzťahovali na postup, v ktorom správne orgány rozhodujú o právnych pomeroch organizácií, pracovníkov alebo funkcionárov, ak tieto pomery súvisia s ich podriadenosťou orgánu, ktorý o veci rozhoduje, alebo na postup, v ktorom správne orgány rozhodujú o právnych pomeroch organizácie pri riadení ich hospodárskej činnosti), správny poriadok je treba aplikovať na každý rozhodovací proces, výsledkom ktorého je vydanie správneho aktu autoritatívnym spôsobom ovplyvňujúceho právne postavenie fyzických a právnických osôb s výnimkou prípadov, že osobitný zákon

použitie správneho poriadku výslovne vylučuje.

Ústavná a zákonná zodpovednosť ministra spravodlivosti za riadny chod justície je premietnutá do ustanovenia § 38 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z.

Podľa § 38 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. minister môže aj bez návrhu odvolať sudcu z funkcie predsedu súdu, ak si neplní povinnosti predsedu súdu ustanovené zákonom.

Zákon č. 757/2004 Z. z. výslovne nevylučuje aplikáciu správneho poriadku a nemá ani osobitnú procesnú úpravu procesného postupu, ktorého výsledkom je vydanie aktu ovplyvňujúceho právne postavenie sudcu, ktorým rozhodnutie ministra v zmysle § 38 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. podľa názoru odvolacieho súdu nesporne je.

S ohľadom na tzv. subsidiárny charakter správneho poriadku vo vzťahu k osobitným zákonom odvolací súd zastáva názor, že na rozhodovanie ministra v zmysle § 38 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. sa vzťahuje správny poriadok.

Vzhľadom na vyššie citované zákonné ustanovenia a zásady ako aj ustálenú judikatúru (o. i. napr. rozsudok NS SR vo veci sp. zn. M-Sždov 7/03, nález ÚS SR III. ÚS 200/05-77 zo dňa 14. decembra 2005 a uznesenie NS SR vo veci sp. zn. I Sž-o-NS 159/2005) odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že rozhodnutie žalovaného treba považovať za individuálny správny akt týkajúci sa práv žalobcu, pričom jedným zo základných práv subjektu je možnosť domôcť sa svojich práv na príslušnom orgáne v rámci správneho konania, resp. na súde.

Zákonodarca zakotvil v ustanovení § 61 správneho poriadku právo brániť sa proti prvostupňovému rozhodnutiu podaním riadneho opravného prostriedku, ktorý nazval rozklad.

Správny poriadok výslovne ustanovuje, že právomoc rozhodnúť o rozklade má vedúci ústredného orgánu štátnej správy.

V zmysle ustanovenia § 61 ods. 2 správneho poriadku o rozklade rozhoduje vedúci ústredného orgánu štátnej správy na základe návrhu ním ustanovenej osobitnej komisie. Proti tomuto rozhodnutiu sa nemožno odvolať.

Osobitná (rozkladová) komisia má postavenie poradného orgánu. Správny poriadok neupravil kreovanie týchto komisií. Vedúci ústredného orgánu štátnej správy v praxi postupujú podľa zásad na zriaďovanie a činnosť osobitných (rozkladových) komisií, schválených uznesením vlády Slovenskej republiky č. 1211 z roku 2002. V zmysle týchto

zásad môže byť komisia vedúceho ústredného orgánu štátnej správy jeho stálym odborným poradným orgánom, alebo takúto komisiu môže zriadiť aj ad hoc.

Keďže správny poriadok jednoznačne zakotvuje, že vedúci ústredného orgánu štátnej správy rozhoduje na základe návrhu osobitnej komisie, treba dospieť k záveru, že osobitná komisia má len postavenie jeho poradného orgánu. Preto jej návrh na rozhodnutie vedúceho ústredného orgánu štátnej správy nezaväzuje. V praxi nie je vylúčené, že vedúci ústredného orgánu štátnej správy rozhodne inak, než mu navrhla rozkladová komisia.

Je pravdou, že rozhodnutie žalovaného zo dňa 3. októbra 2006, č. 15248/2006/41-2 poriadkom stanovené náležitosti (§ 47) a neobsahuje poučenie o opravnom prostriedku - rozklade. Samotná táto skutočnosť však podľa názoru odvolacieho súdu nespôsobuje nulitu rozhodnutia. Preto odvolací súd na túto procesnú chybu nemohol prihliadať.

Keďže zákon č. 757/2004 Z. z. neobsahuje ustanovenie, ktoré by vylučovalo aplikáciu správneho poriadku, žalobca mal proti rozhodnutiu žalovaného podať rozklad, o ktorom by bolo rozhodnuté v rozkladovom konaní.

Právoplatné rozhodnutie ministra ako vedúceho ústredného orgánu štátnej správy, ktorý rozhoduje o rozklade na základe návrhu rozkladovej komisie, podlieha preskúmvacej právomoci súdu na základe podanej žaloby (§ 247 a nasl. O. s. p.).

Žalobca však rozklad proti rozhodnutiu žalovaného nepodal. Keďže žalobca napadal žalobou neprávoplatné rozhodnutie, neboli splnené Občianskym súdnym poriadkom stanovené podmienky postupu súdu podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (§ 247 ods. 2) a nebola daná právomoc súdu na konanie vo veci žalobcu.“

Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sa v ňom najvyšší súd stotožnil s názorom sťažovateľa, podľa ktorého rozhodnutie ministra spravodlivosti o odvolaní predsedu súdu je rozhodnutím, ktorým môže byť zasiahnuté do subjektívnych práv sťažovateľa, a procesný postup pri vydávaní tohto rozhodnutia je upravený v správnom poriadku.

Zásadný význam v okolnostiach prerokúvanej veci mala otázka, či proti rozhodnutiu ministra spravodlivosti o odvolaní predsedu súdu je možné podať rozklad, t. j. či existuje

opravný prostriedok, ktorý bol sťažovateľ proti napadnutému rozhodnutiu povinný v zmysle § 247 ods. 2 OSP vyčerpať pred podaním žaloby.

Podľa § 53 správneho poriadku proti rozhodnutiu správneho orgánu má účastník konania právo podať odvolanie, pokiaľ zákon neustanovuje inak alebo pokiaľ sa účastník konania odvolania písomne alebo ústne do zápisnice nevzdal.

Podľa § 54 správneho poriadku

1. Odvolanie sa podáva na správnom orgáne, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal.
2. Odvolanie treba podať v lehote 15 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia, ak inú lehotu neustanovuje osobitný zákon.
3. Pokiaľ účastník konania v dôsledku nesprávneho poučenia alebo pre to, že nebol poučený vôbec, podal opravný prostriedok po lehote, predpokladá sa, že ho podal včas, ak tak urobil najneskôr do 3 mesiacov odo dňa oznámenia rozhodnutia.

Podľa § 61 správneho poriadku

1. Proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy, vydanému v prvom stupni, možno podať na tomto orgáne v lehote 15 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia rozklad: včas podaný rozklad má odkladný účinok.
2. O rozklade rozhoduje vedúci ústredného orgánu štátnej správy na základe ním ustanovenej osobitnej komisie. Proti tomuto rozhodnutiu sa nemožno odvolať.
3. Ustanovenia o odvolacom konaní sa primerane vzťahujú aj na konanie o rozklade.

Z ustanovenia § 61 ods. 1 a 3 správneho poriadku v spojení s § 53 správneho poriadku možno vyvodit', že podanie rozkladu je prípustné vždy, pokiaľ zákon neustanovuje inak. Z uvedeného dôvodu podanie rozkladu nemožno vylúčiť ani v prípadoch, keď rozhodnutie vydáva vedúci ústredného orgánu štátnej správy. V okolnostiach posudzovanej veci je potrebné rozhodnutie ministra spravodlivosti považovať za rozhodnutie v zmysle ustanovenia § 61 ods. 1 správneho poriadku, proti ktorému zásadne možno podať rozklad.

Keďže rozhodnutie ministra spravodlivosti neobsahovalo poučenie o opravnom prostriedku, sťažovateľ mal právo podať rozklad v lehote 3 mesiacov odo dňa oznámenia rozhodnutia.

Sťažovateľ toto svoje právo, ako sám v sťažnosti uviedol, využil a inicioval svojím návrhom konanie o rozklade proti rozhodnutiu ministra spravodlivosti, v ktorom však do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo rozhodnuté.

Rozhodnutie ministra spravodlivosti nenadobudne právoplatnosť bez toho, aby sťažovateľ vyčerpal opravný prostriedok podľa § 61 ods. 1 správneho poriadku.

Podľa § 247 ods. 1 OSP rozhodujú sudy o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia alebo postupu.

Podľa § 247 ods. 2 OSP predpokladom postupu podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku je, aby išlo o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť.

Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 46 ods. 2 ústavy je zaručiť prístup k súdu každému, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy. Právo na prístup k súdu sa nezaručuje kedykoľvek, ale iba vtedy, ak zákon neustanoví inak. Uplatnenie práva na prístup k súdu sa vymedzuje podmienkami ustanovenými zákonom. Ak fyzická alebo právnická osoba splní podmienky ustanovené zákonom, súd musí tejto osobe umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami a povinnosťami, ktoré z takéhoto postavenia vyplývajú.

Z uvedeného výkladu a chápania čl. 46 ods. 1 a ods. 2 ústavy vyplýva, že na to, aby sa sťažovateľ stal účastníkom konania pred správnym súdom musel splniť predpoklady ustanovené zákonom. Tieto predpoklady správny súd skúma predovšetkým z procesného

hládiska, najmä či žaloba bola podaná včas, oprávnenou osobou a či žaloba smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je správny súd oprávnený a povinný skúmať.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že citované odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu obsahuje veľmi podrobné, dôsledné a vyčerpávajúce odôvodnenie právneho názoru týkajúceho sa otázky existencie možnosti podať proti rozhodnutiu ministra spravodlivosti rozklad, ktorá je podstatná, resp. rozhodujúca pre záver o splnení zákonnej podmienky podľa § 247 ods. 2 OSP na postup podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. Výklad príslušných ustanovení právnych predpisov, ktorý podal najvyšší súd vo svojom uznesení a podľa ktorého je proti rozhodnutiu ministra spravodlivosti prípustný rozklad ako riadny opravný prostriedok, ktorý je sťažovateľ povinný využiť pred podaním žaloby podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, možno podľa názoru ústavného súdu označiť za ústavne súladný.

Sťažovateľ neuviedol vo svojej sťažnosti žiadne argumenty, ktoré by boli spôsobilé spochybniť správnosť a ústavnosť záverov najvyššieho súdu v napadnutom uznesení a ktoré by svedčili o prípadnej arbitrárnosti alebo neodôvodnenosti právnych záverov vyslovených v uznesení najvyššieho súdu.

Na základe takýchto záverov ústavný súd dospel k záveru, že základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu nebolo porušené, a preto ho v tejto časti odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.

II.B K namietanému porušeniu čl. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu z 19. decembra 2007

V rozpore so základnými princípmi právneho štátu je aj porušenie niektorého zo základných práv a slobôd zaručených ústavou. V danom prípade k porušeniu sťažovateľom označených práv nedošlo, a preto nemohlo dôjsť ani k porušeniu čl. 1 ústavy.

Z uvedeného dôvodu bolo potrebné aj v tejto časti sťažnosť odmietnuť.

II.C Záver

Vzhľadom na uvedené ústavný súd hodnotí podanú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, a preto ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. februára 2009